

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΣΤΗΘΕΤΙΚΗΣ ΤΟΥ ΜΗ- ΧΑΝΡΕΜΟΥ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ ΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΣΤΗΘΕΤΙΚΟΥΣ ΛΟΓΙΚΗΣ.

Περὶ τῶν δέκα Κατηγοριῶν.

Τὰ λεγόμενα ἢ λέγονται κατὰ συμπλοκὴν, καθὼς ἡ δείνα περιπατεῖ, ἡ δείνα γράφει ἢ τλ, ἢ λέγονται ἄνευ συμπλοκῆς, καθὼς περιπατῶ, ἄνθρωπος, ξυλόν, σήμερον ἢ τλ.

Τὰ λεγόμενα ἄνευ συμπλοκῆς ὀνομάζονται μετὰ μίαν κοινὴν ὀνομασίαν λέξεις. Αἱ λέξεις εἶναι τὰ σημεῖα τῶν ἰδεῶν μας ἢ τῶν ἐννοιῶν μας. Αἱ ἰδέαι ἄρα ἢ αἱ ἐννοιαὶ προηγούνται ἀπὸ τὰς λέξεις, καθὼς ἢ τὰ πράγματα ἢ αἱ πράξεις ἀπὸ τὰς ἰδέαις ἢ ἀπὸ τὰς ἐννοίας.

Παρατηρῶντας τινὰς τὰς λέξεις βλέπει, πρῶτον, ὅτι ἄλλας μεταχειρίζομασθε νὰ φανερώσωμεν πράγματα ὅπερ ὑποπίπτειν εἰς τὰς ἀκθήσεις, ἢ ἄλλας νὰ φανερώσωμεν τὰς διαθέσεις των. Δεύτερον,

ἄτι ἀλλὰ πάλιν μεταχειρίζομασθε νὰ φανερώνωμεν τὰς ποιότητας καὶ ποσότητας τῶν ὑποπιπτόντων εἰς αἰώθησιν πραγμάτων, ἴσων καὶ τῶν διαθέσεων. Πρὸς τέτοις παρατήρει τινὰς λέξεις τῶν ὁποίων τὸ νόημα εἶναι πάντοτε συντροφευμένον μὲ τὸ νόημα μιᾶς ἄλλης λέξεως. Τέλος, ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος περιλαμβάνονται ὅλα. Αὐταὶ αἱ δύο ἰδέαι εἶναι πάντη ἀόριστοι, καὶ ὁ νῦν δὲν θέλει τὴν ἀοριστίαν ἐπειδὴ εἰς τὰς ὁμιλίαις θέλει σχεδὸν πάντοτε νὰ προσδιορίζη καὶ τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον. Ἐχομεν λοιπὸν καὶ ἓνα πλῆθος λέξεων δι' αὐτὴν τὴν ὄρασιν τῆς νοῦς.

Τὰ πράγματα ὅπῃ ὑποπίπτειν εἰς αἰώθησιν, καὶ ἐκεῖνα ἀκόμη ὅπῃ διὰ μόνον τῆς νοῦς αἰωθάνομασθε, ὀνομάζονται ὅλα μὲ μιᾶν κοινοτάτην ὀνομασίαν Οὐσία ἢ ὑποστάσεις. Αἱ αἰωθῆται ὑποστάσεις κατὰ τινὰ ἄλλην ὄρασιν νοῦς ὀνομάζονται ἄτομα. Τὰ ἄτομα εἶναι ἄπειρα κατὰ τὸν ἀριθμὸν, καὶ ἀκολέθως ἔπρεπε νὰ ἔχωμεν καὶ μιᾶν ἀπειρίαν λέξεων διὰ νὰ τὰ φανερώνωμεν, καὶ αὐτὸ εἶναι ἀδύνατον. Ἐπρέπε λοιπὸν ὁ νῦν νὰ ἐφεύρη κανένα τέχνημα καὶ νὰ γένη ἀνώτερος αὐτῆς τῆς ἀδυναμίας, καὶ αὐτὸ τὸ τέχνημα δὲν ἐβάρη δύσκολον νὰ ἐπικουρῆ. Ὁ νῦν ἐπαρατήρησεν ὅτι ἀναμεταξύ τῶν ὅλων αἱ ὑποστάσεις ἔχουσι κατὰ μέρος ὁμοιότητας καὶ ἀνομοιότητας, καὶ εὐθὺς ἀπὸ τῆς τῆς αὐτῆς παρατήρησιν προέκυψαν αἱ λέξεις, ἄνθρωπος, βῆς, πρόβατον, νερόν, σικκῆ, μελία, σφένδαμνος, ὄφις, μάρμαρον, χρυσοῦς καὶ τλ. Κάθε μία, ἀπὸ αὐτὰς τὰς λέξεις φανερώνει ἓνα πλῆθος ἄτομα,

ὄψιν κ' λέγομεν ἔτι εἶναι κοινὰ ὀνομασθῆναι. Τὸ ἄνθρωπος, λόγος χάριν, εἶναι κοινὴ ὀνομασθῆναι τῷ Πέτρῳ, τῷ Παύλῳ, τῷ Δημητρίῳ κ' τλ. Αἱ κοινὰ αὐτὰ ὀνομασθῆναι τῶν ἀτόμων ὀνομάζονται εἶδη, κ' ὅλαι σχεδὸν αἱ λέξεις ὅτε φανερόν ἐστιν πράγματα ὅτε ὑποπίπτειν εἰς αἰδησίην εἶναι εἰδικὰ λέξεις, κ' κατηγοροῦνται (λέγονται δηλαδὴ ἐπάνω) εἰς τὰ ἄτομα τῶν ἀποίων εἶναι κοινὰ ὀνομασθῆναι. Τὰ εἶδη κ' αὐτὰ ὄντα πολλά, ὅτε τὰ διένειμεν εἰς συμμορίας· ἐπειδὴ ἐπαρτήθησε κ' διαφορὰς κ' ὁμοιότητας εἰς αὐτὰ. Ὡνόμασε ζῶα ὅσα γεννῶνται, αὐξάνουσι, ζῆν κ' αἰδάνονται. Ὡνόμασε φυτὰ, ὅσα γεννῶνται, αὐξάνουσι κ' ζῆν. Ὡνόμασε ὄρυκτα ὅσα αὐξάνουσι μόνον. Τὰ ζῶα τέλει κ' τὰ φυτὰ καθὸ γεννῶνται αὐξάνουσι κ' ζῆν τὰ ὀνόμασε μὲ μίαν κοινὴν ὀνομασθῆναι, Ἐμψυχα. Τὰ ἔμψυχα κ' τὰ ἄψυχα τὰ ὀνόμασε κ' αὐτὰ μὲ μίαν κοινὴν ὀνομασθῆναι, Σώματα, ὅτε καθὸ τῆς σκέψεως εὗρηκεν ἄλλα πράγματα ὅτε δὲν ὑποπίπτειν, παρὰ εἰς αὐτὸν, κ' αὐτῶν κ' τῶν σωμάτων κοινὴ ὀνομασθῆναι εἶναι τὸ Οὐσία ἢ ὑπόστασις. Ἡ ὑπόστασις λοιπὸν, τὸ σῶμα, τὸ ἔμψυχον, τὸ ζῶον, τὸ ἄνθρωπος κατηγοροῦνται εἰς καθὸ ἄτομον ὅτε γεννῶνται, αὐξάνουσι, ζῆν, αἰδάνονται κ' συλλογίζονται. Ὁ Φίλιππος, λόγος χάριν, ὅτε εἶναι ἓν τοῦτον ἄτομον, εἶναι ἄνθρωπος, ζῶον, ἔμψυχον, σῶμα, οὐσία. Τὸ ἄτομον ὅτε σκιάζει μίαν ὀλοκλήρον ἀγορὰν εἰς τὴν Κῶν, εἶναι πλάτανος, φυτὸν, ἔμψυχον, σῶμα, οὐσία. Τὰ ἄτομα ὅτε ὁ βασιλεὺς τῆς Περσίας ἐξείλετο εἰς τὴν

Ενώδεα, διὰ τὰ κώρη μίαν ἀντίληψιν κατὰ τὴν
 Ἀγισμάειον, ἦταν διαφορετικοί, χρῆματα, νομίσματα,
 χρῆστος, ἄψυχα, σώματα, ἔσθαι ἔ. πλ. Βλέπειν
 λοιπὸν ὅτι ὅλαι αὐταὶ αἱ κοινὰ ὀνομαστικὰ κατηγο-
 ρῶνται εἰς τὰ ἄτομα. Εἰςυχρότης ἀκόμι ἔτι ἀπὸ τῆς
 κοινᾶς αὐτῆς ὀνομασίας τινὲς εἶναι ὀλιγωτέρων κοινᾶ,
 τινὲς περισσώτερον, ἔ. ὅτι αἱ περισσώτερον κοινὰ κα-
 τηγορῶνται εἰς τὰς ὀλιγωτέρων κοινᾶς. Τοῦ ἐμφυχον
 ἔστιν ἔσθαι, λόγος χάριν.

Αἱ λέξεις ὅπερ μεταχειρίζομασθε νὰ φανερώνω-
 μὲν τὰς διαθέσεις εἶναι τεσσάρων εἰδῶν ἐπιστῆ ἢ
 φανερώνομεν δι' αὐτῶν τὴν ἐνέργειαν, δηλαδὴ τὸ
 τί κάμνει τινὰς, ἢ τὸ πάθος, δηλαδὴ τὸ τί πα-
 θαίνει, ἢ τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποῖαν κενεῖται,
 εὐρίσκειται, εἶναι κάθε πρᾶγμα, καθὺς καθήματα,
 ὄγαθῶν, ζῶ ἔ. πλ, ἢ τέλος θέν φανερώνομεν κα-
 θένα ἀπὸ αὐτῶν, καθὺς ὅταν μεταχειρίζομασθε τὸ
 ἔχω, ἔ. τὰ τέσσαρα αὐτὰ γένη κατηγορῶνται εἰς
 ὅσα ἀναφέρονται εἰς αὐτὰ. Αἱ λέξεις ὅπερ μετα-
 χειρίζομασθε νὰ φανερώνομεν τὰς εἰδοποιήσεις τῶ-
 σων τῶν διαθέσεων ὅσων ἔ. τῶν ὀποιασῶν εἶναι
 ἔ. αὐτὰί πολλαί, ἔ. ἐννοιαὶ ἀπειροί. Αἱ εἰδοποιή-
 σεις εἶναι καθόλου δύο εἰδῶν, ἢ φανερώνομεν τὴν
 ποιότητα (τὸ τί λογῆς), ἢ τὴν ποσότητα (τὸ πό-
 σον). Ἰδὲ λοιπὸν ὅπερ ὅλαι αἱ παρόμοιαι λέξεις
 ὑπάγονται ἔ. αὐταὶ εἰς δύο γενικώτατα Γένη, εἰς
 δύο κοινοτάτας ὀνομαστικὰς τὴν ποιότητα ἔ. τὴν πο-
 σότητα αἱ ὅποιαι κατηγορῶνται εἰς αὐτὰς. Τοιαύ-

ίται λέξεις είναι, καλός, ξυρός, γλυκός, πικρός, υπερήφανος, τραχύς, μαλακός, μωρός, άμαθής, εἰ ἐπί διαθέσεων, καλά, υπερήφανα εἰ τλ. αἰ ὅσαι αναφέρονται εἰς τὴν ποιότητα. Βραχύς, μακρός, πλατύς, στενός, ὑψηλός χαμηλός, εἰ ἐπί διαθέσεων, μακρά, πλατέα, ὑψηλά εἰ τλ, εἰ ὅσαι λέξεις ὑπάγονται ὑπ' αὐτὰς τὰς δύο φανερόντων ποιότητος, ἢ ποσότητος, εἰ τὰ φανερόντονα εἶναι ποιότητες ἢ ποσότητες.

Αἱ λέξεις ὅπῃ μεταχειρίζομασθε γὰ φανερόντων τὰς ιδέας ὅπῃ συνεπισύρον πάντοτε εἰ ἄλλας ιδέας τρόπον τινὰ ὡς δεμένας ἢ μία μὲ τὴν ἄλλην, εἶναι εἰ αὐταὶ πολλαί, εἰ ὁ κῆς τὰς ὀνόμασσε μὲ μίαν γενικὴν φωνήν, κοινήν ὀνομασίαν, Σχετικὰς. Ἡ ιδέα τῆ πατρὸς συνεφέλκει πάντοτε εἰ τὴν τῆ υἱοῦ, ἢ ιδέα τῆ δεπότου, τὴν τῆ δούλου, ἐνὶ λόγῳ ὅσαι εἶναι σχετικαί, ὅσαι δηλαδὴ ἔχουσι μίαν σχέσιν, ἀναφορὰν, ἓνα δέσιμον τρόπον τινὰ ἢ μία μὲ τὴν ἄλλην. Ἡ σχέσις λοιπὸν εἶναι μίαν κοινήν ὀνομασίαν ὅλων τῶν λέξεων ὅπῃ ὁ κῆς μεταχειρίζεται γὰ φανέρωσιν τὰς τωιαύτας ιδέας. Τοιαῦται λέξεις εἶναι, πατήρ, υἱός, μαθητής, μεγαλύτερος, πλατύτερος εἰ τλ.

Ὁ τάπος εἰ ὁ χρόνος εἶναι δύο κοινὰ ὀνομασίαι πολλῶν ιδεῶν ὅπῃ τὰς ἐκφράζομεν πάλιν μὲ ἄλλας τῶσας λέξεις.

Οὐσία λοιπὸν ἢ ὑπόστασις, ποιότης, ποσότης, σχέσις, ἐνέργεια, πάθος, κατάστασις, ἔχειν, χρό-

Q

νος ἔτι τόπος, εἶναι δέκα γενικώτατα Γένη ἢ μάλλον εἶπειν, δέκα γενικώταται ὀνομασίαι, ὑπὸ τὰς ὁποίας ὑπάγονται ὅλαι αἱ λέξεις ὅπερ εἶναι σύμβολα τῶν ιδεῶν μας ἢ τῶν ἐννοιῶν. Ὄνομάθησαν Κατηγορίαι ἀπὸ τὸν Ἀριστοτέλην ἐπειδὴ κατηγοροῦνται εἰς ἐκείνας ὅπερ ὑπάγονται ὑπ' αὐτάς.

Περὶ Προτάσεων.

Τὰ λεγόμενα κατὰ συμπλοκὴν ὀνομάζονται Προτάσεις, καθὼς ἄνθρωπος περιπατεῖ, Σωκράτης πίνει τὸ κύνειον ἔτι τλ, αἱ ὁποῖαι εἶναι τὰ σύμβολα τῶν κρίσεων, καθὼς αἱ λέξεις εἶναι τὰ σύμβολα τῶν ιδεῶν ἔτι ἐννοιῶν. Ὅθεν ὀνομάθησαν ἔτι ἐρμηνεύται ἔτι ἀποφάνσεις. ἐπειδὴ ἀπόφανσις λόγος εἶναι ἐξαγγελτικός τῆς κρίσεως εἴτε καταφάσκων εἴτε ἀποφάσκων. ἔτι καταφάσκων μὲν καλεῖται καταφάσις, ἀποφάσκων δὲ, ἀπόφασις. ἔτι καταφατική πρότασις ὁ Σωκράτης περιπατεῖ, ἀποφατική πάλιν ὁ Σωκράτης δὲν περιπατεῖ.

Αἱ Προτάσεις συνίστανται ἢ εἰς μίαν μόνην λέξιν καθὼς περιπατῶ, ὅπερ εἶναι συνεπτυγμένως ἔτι ὑπεννοεῖται τὸ ἐγὼ, ἢ εἰς ἓνα ὑποκείμενον ἔτι ἓνα κατηγορούμενον, καθὼς ὁ Σωκράτης περιπατεῖ, ἢ εἰς ἓνα ὑποκείμενον ἔτι ἓνα κατηγορούμενον ἔτι ἓνα προσκατηγορούμενον, καθὼς ὁ Σωκράτης εἶναι σοφός, ὅπερ εἶναι ἀνεπτυγμέ-

νως τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ κατηγορούμενον, προσκα-
 τηγορεῖται ὅμως καὶ τὸ εἶναι, τὸ ὅποιον συνάπτει,
 συνδέει τὸ κατηγορούμενον μὲ τὸ ὑποκείμενον, ὅ-
 δεσιν καὶ Σύνδεσμος ὀνομάζεται. Αἱ δύο πρῶται Προ-
 τάσεις ἤμπορῶν νὰ ἀναλυθῶν εἰς τὴν τρίτην, ἐγὼ
 εἶμαι περιπατῶν, ὁ Σωκράτης εἶναι πε-
 रिπατῶν. Εἰς τὴν γλῶσσαν μας ὁ Σύνδεσμος
 ἤμπορεῖ νὰ ὑπεννοῖται, καθὼς, σοφὸς ὁ Σω-
 κράτης· ἡ ἀρετὴ περισπέδασον πράγ-
 μα, καὶ ἡ μετάθεσις τῶν ὄρων συγχωρητὴ, πράγ-
 μα περισπέδασον ἡ ἀρετὴ, περισπέ-
 δασον πράγμα ἡ ἀρετὴ, μὲ λεπτὴν τινα ὅ-
 μως διαφορὰν τῆς ὀράσεως τῆ νοῦς.

Αἱ Προτάσεις καθὼς σύμβολα τῶν κρίσεων,
 ἂν εἶναι κατ' αὐτὰς, ἀληθεύουσι καὶ λέγονται ἀ-
 ληθεῖς, ἂν εἶναι παρ' αὐτὰς ψεύδονται καὶ λέ-
 γονται ψευδεῖς. Ἐδῶ εἶναι λόγος διὰ τὰ λε-
 γόμενα τινὸς ἀνθρώπου ὅπῃ εἶναι σύμφωνα ἢ διά-
 φωνα μὲ τὰ κοῦμενα τῆ αὐτῆ, καὶ τὸ ψεύδομαι
 δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὸ ἀπατῶμαι.

Αἱ Προτάσεις εἶναι καθολικαὶ ὅταν τὸ ὑποκεί-
 μενον εἶναι μία κοινὴ ὀνομασία, μία λέξις ὅπῃ
 κατηγορεῖται εἰς πολλὰ ἄτομα, καθὼς ὁ ἄνθρωπος
 εἶναι ζῶον· ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι ἀ-
 ρετὴ καὶ τλ, εἶναι ἀτομικαὶ ὅταν τὸ ὑποκείμενον
 εἶναι ἓνα ἄτομον, καθὼς ὁ Σωκράτης φιλο-
 σοφεῖ· ὁ Νεῖλος ξεχειλίζει καὶ τλ.

Πρὸς τέτοιαις αἱ Προτάσεις ἄλλαι εἶναι ὠρισμέ-

ναι, ὅσαι ἔχουσι καὶ τὸς δύο ὄρους θετικῶς, καθὼς
 ὁ Σωκράτης φιλοσοφεῖ, ἄλλαι εἶναι ἀόρι-
 σοι, ὅσαι ἔχουσι καὶ εἰς τὸς δύο ὄρους τὸ μὴ, ἢ τὸ
 δὲν, ἢ τὸ ὄχι, ὡς ὁ μὴ φρόνιμος δὲν φι-
 λοσοφεῖ ὄχι ὁ Πέτρος δὲν ψεύδεται, ἢ
 εἰς τὸν ἕνα μόνον ὁ πλέσιος δὲν φιλοσοφεῖ.
 Πάλιν, ἄλλαι εἶναι ἀναγκαῖαι, ὅσων τὸ κατηγο-
 ρούμενον εἶναι ἐσιῶδες, ὡς ὁ ἄνθρωπος ζῶν·
 τὸ πῦρ καίει, ἄλλαι ἐνδεχόμεναι ὅσων τὸ κα-
 τηγορούμενον ὑπάρχει εἰς τὸ ὑποκείμενον, ὄχι ὅμως
 ἀναγκαῖως, ὡς ὁ ἄνθρωπος κοιμᾶται, ἐν-
 λόγω, ὅσαι κατηγοροῦν τὰ συμβεβηκότα ἢ χωριστὰ
 ἢ ἀχώριστα. Ἄλλαι, δυναταί, ὡς ὁ Πέτρος εἶ-
 ναι γραμματικῶς δυνάμει δηλαδή· ἄλλαι, ἀ-
 δύνατοι τὰ δύο καὶ τρία κάμνεν πέντε, ἢ κε-
 ρασιὰ κάμνει σῦκα, ἢ συκῆ, κεράσια. Ἡ
 πρώτη μεταφυσικῶς ἀδύνατος, αἱ λοιπαὶ δύο, φυσικῶς.

Ἔτι Πρότασις κυρίως ὁ ἀποφαντικὸς λό-
 γος ὅπῃ προτείνεται, Ἐνσασις ὁ ἀντιτεινόμενος,
 δηλαδή ἐκεῖνος διὰ τῶ· ὁποῖστις ἐναντιώνεται, Ζή-
 τημα ὁ ζητούμενος, Ἡ γέμενον καὶ Κείμενον
 ὁ προκείμενος διὰ τὰ συναχθῆ, τὰ περιωθῆ ἄλλο-
 τι, Ἐπόμενον ἢ Συμπέρασμα ὁ ἐπιφερόμε-
 νος ἐκ προκειμένων τινῶν, ἢ ἀκολουθία, τὰ ὅποια
 καὶ αὐτὰ καταχρησικώτερον ἢμποροῦν τὰ ὀνομάζων-
 ται Προτάσεις.

Ὅταν πάλιν ἡ Πρότασις εἶναι παντάπασιν
 ἐναργής καὶ ἀνεπίδεῖς ἀποδείξεως, λέγεται ἰδιαί-

τερον Ἀξίωμα ὡς δὲ δύο τέσσαρα, τὸ ὅ-
 λον μεγαλύτερον ἀπὸ τὸ μέρος. Ὄταν
 εἶναι ὡς βάσις καὶ θεμέλιον τινὸς διδασκαλίας ὀνο-
 μάζεται Ἀρχή. Ὄταν ὀρίξη καὶ ξεχωρίξη κανένα
 πρᾶγμα ἀπὸ τὰ ἄλλα, Ὄρισμός. Ὄταν εἰς τὴν
 πρᾶξιν ζητεῖται νὰ δοθῇ τίποτε, Αἴτημα. Ὄ-
 ταν ἔχη χρεῖαν ἀποδείξεως, Θεώρημα, ὡς,
 τὰ ἀναμεταξὺ ὑποκείμενα ἀπατῶν ἐνί-
 οτε τὴν ὄρασιν καὶ μᾶς κάμνεν νὰ βλέ-
 πόμεν τὰ πράγματα μεγαλύτερα. Ὄταν
 δι' αὐτῆς προβάλλωμεν νὰ μᾶς κάμη τινὰς τίπο-
 τες, Πρόβλημα (1), ὡς νὰ μετρήσῃ τι-
 νὰς ἓνα διάστημα ἀπὸ μακρὰν. Ὄταν εἶναι
 ἀποδειγμένη ἄλλῃ, καὶ πέρνεται ὡς ἀξίωμα, Λήμμα.

Αἱ Προτάσεις εἶτι προσλαμβάνεν τὰ Κάθε,
 Ὄχι κάθε, Ἐναςτις, Οὐδεῖς (καὶ νενασ
 δέν), ὀνομαζόμενα προσδιορισμοί, καὶ ὀνομάζονται
 καὶ αὐταὶ προσδιορισμένοι ἐπειδὴ προσδιορίζονται με-
 αὐτὰ. Μετὸ Κάθε καὶ Ἐναςτις, κατὰ τὴν ποσό-
 τητα, μετὸ Οὐδεῖς, καὶ Ὄχι κάθε, κατὰ τὴν
 ποιότητα. Ὄταν λέγω ὁ Φίλιππος γράφει,
 ἀφίνω τὴν πρῶτασιν αὐτὴν ἀορισαίνεσσαν κατὰ τὸ πῶς,
 ἂν προφῆσω ὅμως τὸ καλά, προσδιορίζω κατὰ τι

(1) Τὸ Πρόβλημα ἔχει λόγον πρὸς τὸ Αἴτημα, ὃν
 καὶ τὸ Θεώρημα πρὸς τὸ Ἀξίωμα. Ἄν λοιπὸν τὸ ἀξίω-
 μα πρότασις αὐταπόδεικτος, τὸ αἴτημα πρόβλημα αὐ-
 τόλυτον.

τὴν πρότασιν. Παρομοίως ὅταν λέγω ἄνθρωπος περιπατεῖ, ἡ Πρότασις ἀορισαίνει κατὰ τὸ ποσόν, ὅταν ὅμως προθέσω τὸ Κάθε, ἡ Πρότασις δὲν ἀορισαίνει πλέον. Ἡ Πρότασις Οὐδεὶς ἄνθρωπος περᾶ, ἢ ἡ Ἐνας τις ἄνθρωπος σοφός, ἢ ἡ Ὅχι κάθε ἄνθρωπος σοφός προσδιορίζονται ἔξ αὐταί.

Ἡ Πρότασις εἰς τὴν ὁποίαν προτάσσεται τὸ Κάθε, λέγεται καθόλου καταφατικὴ ἀπὸ τῆς συνθετικῆς, ἢ τὸ σημεῖον τῆς εἶναι τὸ Α. Ἐκείνη ὅπερ ἔχει πρὸ ἑαυτῆς τὸ Ἐνας τις, λέγεται μερικὴ καταφατικὴ, ἢ τὸ σημεῖον τῆς εἶναι τὸ Ι. Ἐκείνη εἰς τὴν ὁποίαν προφέτεται τὸ Οὐδεὶς, λέγεται καθόλου ἀποφατικὴ, ἢ τὸ σημεῖον τῆς εἶναι τὸ Ε. Ἐκείνη ὅπερ ἔχει προηγούμενον τὸ Ὅχι κάθε, λέγεται μερικὴ ἀποφατικὴ, ἢ τὸ σημεῖον τῆς εἶναι τὸ Ο.

Καθὼς οἱ Ὄροι ἀντίκεινται πρὸς ἀλλήλους, ὡς οἱ σχετικοὶ, πατήρ υἱός, δούλος δεσπότης· οἱ ἐναντίοι, θερμὸν, ψυχρὸν, τραχὺ μαλακὸν ἢ τλ. ὅσοι σημαίνου ἐξ ἡ ἐξήγησιν, ὄρασις, τυφλότης· παρομοίως μία τοιαύτη ἀντίθεσις θεωρεῖται ἢ εἰς τὰς προτάσεις. Αἱ Προτάσεις ἀντίκεινται πρὸς ἀλλήλους τετραχῶς, ἢ εἶναι ἐναντία ὅταν ποτὲ δὲν συναληθεύου, συμφεύδωνται ὅμως ἐνίοτε, ὡς ἡ Κάθε ἄνθρωπος λογικός, μετὰ τὴν Οὐδεὶς ἄνθρωπος λογικός, ἢ Κάθε νερὸν ψυχρὸν, μετὰ τὴν Κανένα νερὸν δὲν εἶναι ψυ-

χρόν· Ἐδὼ συμψεύδονται. Ἡ" εἶναι ὑπεναντίαι,
 ὡς τεταγμέναι ὑπὸ τὰς ἐναντίας, ὡς Ἐ"νας τις
 ἄνθρωπος λογικός, Ὁ"χι κάθε ἄνθρω-
 πος λογικός, Ἐ"να τι νερόν ψυχρόν, Ὁ-
 χι κάθε νερόν ψυχρόν, αἱ ὁποῖαι ἐπὶ ὕλης
 ἀναγκαίας, ἢ καταφατικὴ ἀληθεύει, καὶ ἢ ἀπο-
 φατικὴ ψεύδεται, ἐπὶ ὕλης ὅμως ἐνδεχομένης,
 συναληθεύει καὶ αἱ δύο. Ἡ" εἶναι ὑπάλληλοι, ὡς
 τεταγμέναι ἢ μία ὑπὸ τὴν ἄλλην, ὡς ἢ Κάθε
 ἄνθρωπος λογικός· καὶ ἢ Ἐ"νας τις ἄνθρω-
 πος λογικός, ἢ Οὐδεὶς ἄνθρωπος логи-
 κός, καὶ ἢ Ὁ"χι κάθε ἄνθρωπος λογικός.
 Ἡ" τέλος, εἶναι ἀντιφατικαὶ ὡς ὁ Φίλιππος
 γράφει, ὁ Φίλιππος δὲν γράφει, Κά-
 θε ἄνθρωπος λογικός, - Ὁ"χι κάθε ἄν-
 θρωπος λογικός, Οὐδεὶς ἄνθρωπος
 λίθος, Ἐ"νας τις ἄνθρωπος λίθος, Ἡ
 σφοδρότατη ἀντίθεσις εἶναι ἢ ἀντίφασις· ἐπειδὴ
 ἐπὶ ὁποιασῶν ὕλης ὅταν ἀληθεύῃ ἢ μία, ψεύδε-
 ται ἢ ἄλλη.

Πλὴν ὅλα αὐτὰ καὶ ὅτι δὲν εἶναι τὸ αὐτὸ νὰ
 δεῖσθαι τινὰς ἕναν προσδιορισμὸν πρὸ τῆ ὑποκειμένου,
 πρὸ τῆ κατηγορουμένου, πρὸ τῆ συνδέσμου, πρὸ τῆ
 τρόπου, καὶ πότε ἰσοδύναμοι διάτινος προσδιορισμοὶ αἱ
 ἀντικείμενοι, καὶ πότε μία πρότασις ἀντιζέφει καὶ
 πότε ὄχι καὶ τλ, εἰς ἕναν ὅπῃ ἐσπέδασε τὴν γραμ-
 ματικὴν μετὰ τὴν μεταφυσικὴν τῆς μετὰ τῆς προση-
 κῆσις προσοχῆς, καὶ ἐπιστάσις, καὶ ἕμαθες νὰ σοχα-

ζεται, είναι περιττά ἔ ψυχρά νεανιεύματα δοκισιόφων.

Πρὸς τέτοις αἱ Προτάσεις προσλαμβάνουν διαφορὰς ὀνομασίας, αἱ ἀξιολογώτεραι ὅμως εἶναι ἐκεῖναι ὅπῃ προκύπτουν ἀπὸ τὰς προσδιοριστικὰς ὀράσεις τῆ νοῦς· ἐπειδὴ μία Πρότασις ἤμπορεῖ νὰ προσδιορισθῆ εἰς τὸ ὑποκείμενον ἔ τὸ κατηγορούμενον πολλαχῶς. Ἀλλὰ ἔ τὰ τοιαῦτα ἔ ἄλλα παρόμοια πρέπει νὰ φιλοτεχνῶνται εἰς τὴν γραμματικὴν, ἔ τὸ νὰ ἐκταθῶ περισσότερον, περιττολογῶ ψυχρότερην· ἐπειδὴ αἱ τοιαῦται παιδαριώδεις ἀκριβολογίαι νὰ γίνωνται εἰς μίαν ὕλην ὅπῃ δὲν ζητεῖ, εἰμὴ ἀκρίβειαν, συντομίαν ἔ σωστότητα, δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ λογικὰ βαττολογίαι. Κατ' ἄλλον λόγον, εἰς ἕναν ὅπῃ ἤξεύρει τὰς δυνάμεις τῶν ὄρων, εἰς ἐκεῖνον ὅπῃ παρατῆρεῖ τὰς διαφορὰς ἐκδοχὰς τῶν λέξεων, τὰς ὁμωνυμίας, τὰς συνωνυμίας, τὰς μεταφορὰς, ἐνὶ λόγῳ, εἰς ἐκεῖνον ὅπῃ παρατῆρεῖ τὰς ὀράσεις τῆ νοῦς κατὰ τὰς ὁποίας βαδίζει ὁ λόγος, τὸ ὅποιον εἶναι ἔργον τῆς γραμματικῆς, παρόμοιαι διδασκαλίαι εἶναι περιτταί.

Τὸ νὰ μάθῃ τινὰς νὰ νοῆ ἔ νὰ σοχάζεται ὀρθά, τὸ νὰ εἶναι πλῆσιος ἀπὸ ιδέας εἰς τὴν ὕλην περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ, αὐτὰ τὰ δύο μόνον εἶναι ἰκανότατα ἔ εἰς τὸ νὰ διανοῆται ἔ νὰ συλλογίζεται ὀρθά ἕνας ἐλεύθερος, ἕνας δηλαδὴ ὅπῃ δὲν ἔχει τὴν ἀσθένειαν νὰ ἀφίηται ἔ νὰ κατασύρεται ὡς ἀνδράποδον ἀπὸ τὰ πάθη. Οἱ Πλάτων

ἔλεγε ὅτι τὰ πάθη κάμνουν τὸν ἄνθρωπον νὰ βλέ-
 πῃ τὰ πράγματα ἄλλοτι καὶ ὄχι ἐκεῖνο ὅπῃ εἶναι.
 Πολλοὶ φιλάργυροι ξηροφαγῶν εἰς τὰς νησίμους ἡ-
 μέρας, καὶ τὸς φαίνεται ὅτι τὸ κάμνουν ἀπὸ εὐλά-
 βειαν. Τυφλώνονται ἀπὸ τὸ πάθος τῆς φιλαργυ-
 ρίας καὶ δὲν βλέπουν ὅτι ἡ ἀληθινὴ αἰτία εἶναι ἡ
 φιλαργυρία ἡ ἴδια. Μία γυναῖκα ἐκίταζε μὲ τὸ
 τηλεσκόπι τὴν σελήνην· τὴν ἐφάνη ὅτι εἶδε δύο
 πράγματα· εἶναι δύο ἐρωμένοι, εἶπεν. Ἐπῆρεν ἔ-
 πιτα τὸ τηλεσκόπι καὶ ἕνας παπᾶς, καὶ δὲν εἶδεν
 εἰς τὴν σελήνην εἰμὴ δύο πύργους ὅπῃ εἶναι βαλ-
 μέναι αἱ καμπάναι.

Περὶ Διανοίας ἢ τῆς κυρίας Συλλογισμῆ.

Καθὼς κάθε κρίσις ὑποθέτει ἰδέας προὑπαρ-
 χούσας ἢ ἐννοίας, ἔτω καὶ κάθε συλλογισμὸς ἢ διά-
 νοια ὑποθέτει προὑπαρχούσας κρίσεις· ἐπειδὴ ὁ συλ-
 λογισμὸς δὲν συνίσταται, παρά εἰς τὸ νὰ συνάξῃ,
 νὰ ἐπιφέρῃ, νὰ ποριωθῇ τινὰς μίαν κρίσιν ἀπὸ
 ἄλλας κρίσεις ὅπῃ εἶναι γνωσαί, ἢ μάλλον, εἰς
 τὸ νὰ κάμῃ τινὰς νὰ ἰδῶμεν ὅτι ἡ κρίσις περὶ τῆς
 ὁποίας ὁ λόγος, ἔγινε πλέον μὲ ἕναν τρόπον συ-
 νεπτυγμένον, εἰς τρόπον ὅπῃ δὲν ζητεῖται πλέον,
 παρά νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ νὰ δειχθῇ ὁ ταυτισμὸς
 μὲ τινὰ προηγουμένην κρίσιν, καὶ ἡ ἀνάπτυξις αὐ-
 τῆ δὲν εἶναι ὁ κυρίως συλλογισμὸς, δὲν εἶναι,
 παρά ἡ ἀνάπτυξις τῆς συλλογισμῆ. Ἡ ἐργασία

τῆ νοός διὰ τῆς ὁποίας συνάγομεν μίαν κρίσιν ἀπὸ ἄλλας ὀνομάζεται Διάνοια ἢ Συλλογισμὸς.

Ὁμιλῶντες κάμνομεν μυρίας συλλογισμὸς χωρὶς γὰρ τὰς παρατηρῶμεν. Ὅταν λέγομεν λόγῳ χάριν, αὐτὸ τὸ κέρμα εἶναι ἔλατὸν, τηκτὸν, καυστὸν, συρτὸν, τὸ βαρύτερον σῶμα μετὰ τὴν πλάτιναν· καὶ, πρέπει γὰρ προσέχης, ἀποτεϊνόμενοι εἰς ἓνα μαθητὴν, δὲν κάμνομεν παρά γὰρ συλλογίζωμάτῳ συνεκταγμένως, καὶ τῷ ὄντι εἰς τὰς ὀμιλίαις μας τριῖτας συλλογισμὸς κάμνομεν, καὶ δὲν τὰς ἀναπτύσσωμεν, παρά ὅταν ὀμιλῶμεν περὶ ὕλης ὅπῃ πρῶτον ἀκίετα ἀπὸ τὰς ἀκρωμένους, μὰ καὶ αὐτὸ συμβαίνει σπανίως. Εἰς τὰς συνειδισμένας μας ὀμιλίαις εἶναι πάντῃ δοκισίσοφον· καὶ ἀκολέθως γελοῖον γὰρ ἀναπτύσσωμεν τὰς συλλογισμὸς. Ὅταν πάλιν ὀμιλῶμεν περὶ τίνος ὕλης ξένης, ἂν προβαίνωμεν ἀναλυτικῶς, εἶναι σχεδὸν πάντοτε περιττὴ ἢ ἀνάπτυξις.

Ἡ ἀνάπτυξις τῶν δύο ἀνωτέρω Συλλογισμῶν εἶναι αὐτὴ.

Κάθε χρυσὸς εἶναι ἔλατὸς, τηκτὸς καὶ τλ.

Αὐτὸ τὸ κέρμα εἶναι χρυσὸς.

Ἄρα αὐτὸ τὸ κέρμα εἶναι ἔλατὸν, τηκτὸν καὶ τλ.

Ὅσοι ἀγαπῶν γὰρ μάθην, πρέπει γὰρ προσέχην.

Ἐσὺ ἀγαπᾷς γὰρ μάθης.

Ἐσὺ ἄρα πρέπει γὰρ προσέχης.

Οἱ τοῖσδε Συλλογισμοὶ καὶ ἄλλοι μυρίοι, γινόμενοι καθ' ἕξιν, γίνονται ἐν ἀκαρεῖ ἀπὸ τὸν νῦν, καὶ πάντοτε ὅταν ὁ νῦν ἴρᾳ καλὰ τὰς δυνάμεις τῶν ὄρων, καθ' ἕξιν συλλογίζομασθε. Ὅταν λέγωμεν ὁ Φίλιππος εἶναι ζῶον, αὕτη ἡ Πρότασις εἶναι ἕνας Συλλογισμὸς συνεπτυγμένος, καὶ διὰ ἐκεῖνον ὅπῃ συλλαμβάνει καλὰ εἰς τὸν νῦν τὰς δυνάμεις τῶν ὄρων, εἶναι ἀνεπιδεῆς ἀναπτύξεως, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἡ ἀνάπτυξις τῆς εἶναι μωρὰ κενόσπεδία, μία δοκισισοφικὴ περιττολογία. Ἐπειδὴ μῆτε πρέπει γὰρ τὴν προτείνωμεν ἡξεύροντες ὅτι ὁ ἀκροώμενος δὲν καταλαμβάνει καλὰ τὰς ὄρους, δὲν ἡξεύρη δηλαδὴ ὅτι μὲ τὸ ζῶον ἐννοῶμεν ὅλα τὰ ὄντα ὅπῃ ἔχον αἰσθησιν καὶ κίνησιν. Ἄν ἡξεύρωμεν πάλιν ὅτι ἡξεύρη καλὰ τὰς ὄρους, προτείνοντες παρομοίας Προτάσεις καὶ ἀναπτύσσοντές τας, τὸν ὑποδέτομεν μακρόμενον ὅπῃ δὲν ἔχει κάμμίαν συνάφειαν ἰδεῶν. Ἡ ἀνάπτυξις αὕτῃ τῷ συλλογισμῷ εἶναι αὕτη.

Κάθε ὄν ἔχον αἰσθησιν καὶ κίνησιν εἶναι ζῶον,

Ὁ Φίλιππος ἔχει αἰσθησιν καὶ κίνησιν,

Ἄρα ὁ Φίλιππος εἶναι ζῶον.

Εἶπα ἀνωτέρω ὅτι ὅταν ὁμιλῶμεν ἀναλυτικῶς, κάθε παρομοία ἀνάπτυξις συλλογισμῷ εἶναι περιττή. Ἰδὲ πῶς ἐσυλλογίσθη. Ἐκεῖνος ὅπῃ δὲν καταλαμβάνει ὅτι ὁ Φίλιππος εἶναι ζῶον, εἶναι φανερόν ὅτι δὲν ἡξεύρει τί δεῖ γὰρ εἰπεῖν ζῶον, δὲν ἡξεύρει ὅτι μὲ τὸν ὄρον ζῶον ἐννοῶμεν τὰ ὄντα ὅπῃ ἔχον αἰ-

φησιν ἔ κίνησιν, ἔ ὅτι ἡ λέξις ζῶον εἶναι μία κοι-
 νὴ ὀνομασία τῶν τοιούτων ὄντων. Ἄν δὲν καταλαμ-
 βάνη λοιπὸν τινὰς τὴν πρότασίν με ἡ αἰτία δὲν εἶναι
 μετὸ νὰ μὴν ἤξεύρη νὰ συλλογίζεται, ἀμὴ εἶναι με-
 τὸ νὰ μὴν ἤξεύρη τί θε νὰ εἰπῆ ζῶον. Ἦθελε με
 καταλάβη ἂν ὠμιλῶσα ἀναλυτικῶς, δηλαδὴ χωρὶς
 νὰ λέγω κάμμίαν λέξιν εἰς τὴν κατάληψιν τῆς
 ὁποίας νὰ μὴν εἶναι προετοιμασμένος ὁ ἀκροατής.

Ὅταν λοιπὸν ὀμιλῶμεν περὶ ὁποιασῶν ὕλης ἀ-
 ναλυτικῶς, ἡ ἀνάπτυξις τῆς συλλογισμῆς εἶναι περιτ-
 τή, ἔ ἐνίοτε ἔ μία βαττολογία γελοιώδης ἔ δοκι-
 σισοφικῆ. Ἦμπορῶμεν νὰ ὀμιλῶμεν ἀναλυτικῶς ἀφ'
 ἔ μάθωμεν πῶς νοῦμεν ἔ πῶς σοχάζομασθε, ἔ δὲν
 ἔχωμεν ἔ τὴν αὐθένειαν εἰς τὸ νὰ εἶμασθε ὑπαδελω-
 μένοι ἀπὸ κάθῃ, εἶμασθε τότε εἰς εὐθὺν λόγον τῆς
 προσοχῆς μας ἔ τῆς ἐπιστάσεώς μας προετοιμασμέ-
 νοι ἔ συγκεκροτημένοι, ἔ ἀκολέθως ἀνεπίδεεῖς πα-
 ρμοίων δοκισισοφικῶν ἀναπτύξεων, τὰς ὁποίας μά-
 την ἐγέννησεν ἡ σύνθεσις διὰ νὰ διασκορπίσῃ τὸ
 σκότος ἔ τὴν νύκτα ἀπὸ τὰ ὁποία εἶναι συντρο-
 φευμένη.

Εἰς κάθε συλλογισμὸν εἶναι τρεῖς ιδέαι, ἔ ὅροι
 ἀκολέθως ἀφ' ἔ ἀναπτυχθῆ διὰ τῆς προφορικῆς λό-
 γῃς. Ὁ ἕνας, εἶναι μέσος διὰ τῆς ὁποίας γνωρίζομεν
 τὴν συνάφειαν τῶν ἄλλων δύο λόγῃς χάριν,

Ὁ ἄνθρωπος ζῶον,

Ὁ Φίλιππος ἄνθρωπος,

Ἄρα ὁ Φίλιππος ζῶον.

Ο Ὅρος ἄνθρωπος εἶναι ὁ μέσος διὰ τῆς ιδέας τῆς ὁποίας ἡ ιδέα τῆς Φίλιππος συνάπτεται μετὰ τὴν ιδέαν τῆς ζῶον, καὶ γνωρίζομεν ὅτι ἐπειδὴ τὸ ζῶον, ἡ ἀφηρημένη αὐτῆς ιδέα, ἀνήκει καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἀνήκει ἄρα καὶ εἰς τὸν Φίλιππον, ἐπειδὴ καὶ ὁ Φίλιππος ἄνθρωπος. Ὅλον τὸ τέχνημα αὐτὸ δὲν ἔχει τὴν βάσιν τῆς, παρὰ εἰς τὰς καθολικὰς καὶ καθολικωτέρας ιδέας, εἰς τὰς κοινοτέρας ὀνομασίας, τῶν ὁποίων καὶ αὐτῶν ἔκαμαν μίαν ποιλὰ παράξενον χρῆσιν οἱ συνθετικοί. καὶ γὰρ εἰπῶ τίποτε περισσότερον, περιτολογῶ ἄχληρότερον εἰς ἐκεῖνον ὅπερ ἐσπέδασεν αὐτὴν τὴν λογικὴν καθὼς πρέπει, ἀφίνοντας δηλαδὴ τὰς προλήψεις εἰς τὸ πλάγι.

Ὡντας τρεῖς Κρίσεις εἰς κάθε συλλογιστικὴν ἀνάπτυξιν, εἶναι καὶ τρεῖς Προτάσεις ἐρμηνευτικαὶ τῶν Κρίσεων. Ἡ πρώτη ὀνομάζεται Μείζων· ἡ δευτέρα, Ἐλάσσων· ἡ τρίτη, Συμπέρασμα.

Ἐνίοτε εἰς τὸν συλλογισμόν φαίνονται ὅτι εἶναι περισσότεραι ἀπὸ τρεῖς ιδέαι, καὶ ἀκολέθως, εἰς τὴν ἀνάπτυξίν τε, περισσότεροι ἀπὸ τρεῖς ὅροι, καὶ περισσότεραι ἀπὸ τρεῖς προτάσεις, καθὼς εἰς τὸν, ὁ Σωκράτης ἐστὶν ἐστία. Ἰδὲ ἡ ἀνάπτυξις τε

Ὁ Σωκράτης ἄνθρωπος,

Ὁ ἄνθρωπος ζῶον,

Τὸ ζῶον ἔμψυχον,

Τὸ ἔμψυχον σῶμα,

Τὸ σῶμα ἐστία,

Ὁ Σωκράτης ἄρα ἐστία.

Εἶδὼν βλέπεις ὅτι ἡ ἰδέα τῆς Σωκράτους εἶναι μέσα εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ἄνθρωπος, καὶ ἡ ἰδέα τῆς ἄνθρωπος εἶναι μέσα εἰς τὴν τῆς ζῶον. Ἄν λοιπὸν ἡ ἰδέα τῆς ἄνθρωπος περιλαμβάνεται μέσα εἰς τὴν ἰδέαν τῆς ζῶον, ἄρα καὶ ἡ τῆς Σωκράτους, καὶ ἐφεξῆς ὁμοίως ἕως εἰς τὸ ἔσθια. Ἡ ἔσθια λοιπὸν περιλαμβάνει τὸ σῶμα, τὸ ἔμφυχον, τὸ ζῶον, τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸν Σωκράτην τὸ ἄτομον. Ὁ Σωκράτης ἄρα ἔσθια. Πλὴν αὐτὸς ὁ συλλογισμὸς δὲν εἶναι, παρὰ μία ἔκφρασις σύντομος τεσσάρων συλλογισμῶν ἐπειδὴ καὶ τέσσαρες μέσοι ὅροι εἶναι.

Εἰς τὰς παρομοίας τρόπους τῆς συλλογίζεσθαι ὄντες πολλοὶ μέσοι ὅροι, πολλάκις ὑπολαμβάνει ἡ συνάφεια τῆς πρώτης ὄρε καὶ τῆς ὑστερινῆς, ὅσων ἡ ἀνάπτυξις διὰ μιᾶς σειρᾶς προτάσεων εἶναι ἀναγκαῖα, καὶ πρέπῃσα εἰς τὰς ἐπισήμας. Ἡμπορεῖ τινὰς νὰ ἰδῇ εἰς τὸν Εὐκλείδην πολλὰς τοιαύτας συλλογισμοὺς, καὶ δὲν εἶναι χρεῖα, παρὰ ὀλίγης ἐπιτηδειότητος διὰ νὰ τὰς ἐκθέσῃ καθὼς εἶναι ἐκθεμένοιο ὁ ἀνωτέρω. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία ὅπως τινὲς ἀπὸ τῆς περιφημοτέρης νεωτερικῆς φιλοσόφου θεωρῶν τὰ σοιχεῖα τῆς Εὐκλείδου ὡς μίαν ἀρίστην πρακτικὴν Λογικὴν. Ἡ Ἀλγεβρα τότε δὲν εἶχεν ἐυρεθῆ ἀκόμη, οἱ δέκα χαρακτῆρες οἱ ἀριθμητικοὶ δὲν ἦσαν μῆτε αὐτοὶ γνωστοί, καὶ οἱ γεωμέτραι ἦσαν ἀναγκασμένοι νὰ βαδίζον εἰς τὰς ἀποδείξεις δι' ἀλληπαλλήλων συλλογισμῶν. Ἰδὲ κατωτέρω ὀλίγων παρόμοιαι ἀποδείξεις μεταφυσικαί, ληφθεῖσαι ἀπὸ τὰ συγγράμματα τῆς Συγγραφέως

τῆς λογικῆς γυμνασίας καὶ συνηθείας χάριν τῶν ἀναγκαιῶν.

Ἡ ψυχὴ εἶναι μία ὑπόστασις ὅπως αἰσθάνεται. Τὸ σῶμα εἶναι μία ὑπόστασις ὅπως ἔχει ἔκτασιν. Δὲν γνωρίζομεν τὴν ψυχὴν, παρὰ ἀπὸ αὐτὸ ὅπως αἰσθάνεται, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ δευτέρα ἔσια τῆς ψυχῆς. Δὲν γνωρίζομεν τὸ σῶμα, παρὰ ἀπὸ αὐτὸ ὅπως ἔχει ἔκτασιν, τὸ ὁποῖον εἶναι ἡ δευτέρα ἔσια τῆς σώματος. Αἱ πρῶται ἔσiai αὐτῶν τῶν δύο ὑποστάσεων μᾶς εἶναι παντάπασιν ἀγκυρωσι, καὶ ἀκολούθως καὶ διὰ τὴν ἡ μία εἶναι αἰσθητικὴ καὶ ἡ ἄλλη διασατή. Ὁ χρυσοῦς εἶναι κίτρινος, ἐλατὸς καὶ τλ, μὰ ὅλα αὐτὰ εἶναι δευτεραι ποιότητες, δὲν εἶναι ἡ πρώτη ποιότης, ἡ ἔσια τῆς χρυσοῦς. Ἄν ἡξέυραμεν τὴν ἔσian, ὅλα αὐτὰ καὶ ἄλλα ἀκόμι ἤθελαν προκύπτει ὡς παρεπόμενα. Ἀγνοῶντες λοιπὸν αὐτήν, δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἀποδείξωμεν μὲ σωστότητα τὴν σχέσιν ἑκὸς μετάλλου πρὸς ἕνα ἄλλο. Αὐτὴ εἶναι ἡ αἰτία ὅπως ὅταν θέλωμεν νὰ ὀρίσωμεν τὰ αἰσθητὰ ἄτομα, παραλογοῦσθαί τε πίπτοντες εἰς μίαν λήψιν ἀρχῆς, εἰς ἕναν φαῦλον κύκλον, καθὼς θέλωμεν ἰδῆ κατωτέρω.

Ἴδὲ πῶς κινούμενος ὁ Συγγραφεὺς τῆς Λογικῆς ἀπὸ τὴν δευτέραν ποιότητα τῆς ψυχῆς τὴν αἰσθητικὴν δύναμιν, συνάγει συλλογιζόμενος διὰ μιᾶς σειράς ταυτικῶν προτάσεων ἢ κρίσεων, ὅτι τὸ νὰ σκέπτεται ἡ ψυχὴ, εἶναι τὸ αὐτὸ ὅπως καὶ τὸ νὰ αἰσθάνεται.

Τὸ νὰ εἰπῆ τινὰς ὅτι ἡ ψυχὴ αἰσθάνεται, εἶναι τὰ αὐτὸ νὰ εἰπῆ ὅτι ἔχει αἰσθήματα.